

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЗДРУЖЕНИЕ ЗА ТРУДОВО
И СОЦИЈАЛНО ПРАВО НА
СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

РАБОТНИТЕ ОДНОСИ ВО УСЛОВИ НА ЗДРАВСТВЕНО-ЕКОНОМСКА КРИЗА ПРЕДИЗВИКАНА ОД КОВИД-19

Проф.д-р Тодор Каламатиев Проф.д-р Александар Ристовски

Проект на УСАИД за Модернизација на инспекциските служби

Центар за развојни политики ИДЕАС ДеПо

IDEAS DePo
IDEAS for Development Policies

Јануари 2021

МОНОГРАФИЈА

РАБОТНИТЕ ОДНОСИ ВО УСЛОВИ НА ЗДРАВСТВЕНО-ЕКОНОМСКА КРИЗА ПРЕДИЗВИКАНА ОД КОВИД-19

Автори на монографија:

Проф.д-р Тодор Каламатиев, редовен професор и раководител на катедрата по трудово и социјално право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје

Проф.д-р Александар Ристовски, вонреден професор по трудово право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје

Прегледано и одобрено од:

М-р. Розалија Карчицка – Василевска, Заменик Директор и Лидер на компонента за обуки
Центар за развојни политики ИДЕАС ДеПо

Издавач:

Здружение за трудово и социјално право на Северна Македонија

Рецензија:

Проф.д-р Гзиме Старова, редовен професор по трудово право во пензија
Весна Томовска, Генерален инспектор – Раководител на Сектор од областа на работните односи, Државен инспекторат за труд

Прво издание

Јануари, 2021

Подготовката на оваа публикација е овозможена од американскиот народ преку Агенцијата на САД за меѓународен развој (УСАИД) во рамки на Проектот за модернизација на инспекциските служби. Мислењата изразени во оваа публикација *Работните односи во услови на здравствено-економска криза предизвикана од КОВИД-19* припаѓаат на авторите и не ги изразуваат ставовите на УСАИД или на Владата на Соединетите Американски држави.

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

349.22:[616.98:578.834(497.7)]

КАЛАМАТИЕВ, Тодор

Работните односи во услови на здравствено-економска криза предизвикана од Ковид-19 : монографија / Тодор Каламатиев, Александар Ристовски. - Скопје : Здружение за трудово и социјално право на Северна Македонија, 2021. - 76 стр. ; 25 см

Фусноти кон текстот

ISBN 978-608-66660-0-2

1. Ристовски, Александар [автор]

а) Работни односи -- Здравствено-економска криза -- Коронавирус -- Македонија

COBISS.MK-ID 53146629

СОДРЖИНА

ПРЕДГОВОР	1
ВОВЕД.....	4
I. Општ приказ на политиките и мерките за поддршка на работниците, семејствата и претпријатијата во услови на здравствено-економската криза предизвикана од COVID-19 во Северна Македонија.....	7
II. Мерки (сценарија) за флексибилност на работодавачите со истовремено задржување на сигурноста на работниот однос и сигурноста на приходите на работниците во услови на здравствено-економска криза предизвикана од COVID-19	12
1. Мерки поврзани со промени во работното време на работниците (темпорална флексибилност)	14
1.1. Намалено (полно) работно време.....	14
1.2. Работа на повик (работа со нулта работно време)	15
1.3. Нееднакво распоредување (компримирање) на работното време.....	17
1.4. Прераспределба на работно време.....	19
2. Мерки поврзани со промени во платите на работниците (финансиска флексибилност).....	21
2.1. Намалување на платата како последица на прекин на работата поради причини на виша сила (т.н. привремено принудно отсуство поради виша сила)	21
2.2. Намалување на платата како последица на прекин на работата поради деловни причини на страна на работодавачот (т.н. привремено принудно отсуство поради деловни причини на страна на работодавачот)	24
2.3. Препораки за регулирање на привремените принудни отсуства во македонското работно законодавство – de lege ferenda.....	26
2.4. Привремено (еднострано) и договорно (спогодбено) намалување на основната плата.....	30
2.5. Договорно (спогодбено) намалување на работното време со цел намалување на основната плата.....	31
3. Мерки поврзани со промени во работното место на работниците (просторна флексибилност)	33
3.1. Работа на далечина/од дома.....	33
3.1.1. Препораки (de lege ferenda солүции) за работата на далечина во македонскиот трудово-правен систем.....	35
III. Правна положба во услови на COVID-19 на работниците од посебно ранливите групи.....	42

1. Правна положба на бремените жени, хронично болните работници и работниците-родители на малолетни деца и дилеми поврзани со платените отсуства од работа и годишните одмори.....	43
1.1. Анализа на проблемот поврзан со платените отсуства од работа.....	43
1.1.1. <i>Препорака за регулирање на платено отсуство од работа на бремените жени и хронично болните работници кај кои болеста е во фаза на влошување или имаат малигна болест.....</i>	46
1.2. Анализа на проблемот поврзан со годишните одмори.....	47
1.2.1. <i>Што требаше да се направи.....</i>	51
2. Правна положба на работничките со продолжено платено отсуство поради бременост, раѓање и родителство	51
2.1. Анализа на проблемот.....	51
2.1.1. <i>Што требаше да се направи.....</i>	53
3. Правна положба на работниците чиј работен однос престанал со спогодба за престанок на работниот однос.....	53
3.1. <i>Препораки за заштита на сигурноста на работниот однос и приходите на работниците кои се соочуваат со спогодбен престанок на работниот однос.....</i>	55
4. Правна положба на одредени групи нестандартните (атипични) работници.....	58
4.1. Анализа на проблемите поврзани со сигурноста на приходите на работниците на определено време	59
4.1.1. Проблеми поврзани со остварувањето на правата од здравственото осигурување..	61
4.1.1.1. <i>Препораки за заштита на сигурноста на приходите на работниците на определено време од здравственото осигурување.....</i>	61
4.1.2. Проблеми поврзани со остварувањето на правата од осигурување во случај на невработеност	61
4.1.2.1. <i>Препораки за заштита на сигурноста на приходите на работниците на определено време од осигурувањето во случај на невработеност.....</i>	62
4.2. Анализа на проблемите поврзани со сигурноста на приходите на работниците со неполно работно време.....	63
4.2.1. <i>Препорака за заштита на сигурноста на приходите на работниците со неполно работно време од осигурувањето во случај на невработеност</i>	64
5. Правна положба на работниците кои користат платено отсуство од работа поради заболување од COVID-19 или поради задолжителна самоизолација поради контакт со лице заболено од COVID-19	65
ЗАКЛУЧОК.....	74